

Wspólne oświadczenie ENNHRI i GANHRI wyrażające wsparcie dla Adama Bodnara, Rzecznika Praw Obywatelskich

Europejska Sieć Krajowych Instytucji Praw Człowieka (ENNHRI) oraz Globalny Sojusz Krajowych Instytucji Praw Człowieka (GANHRI) są głęboko zaniepokojone doniesieniami¹, że Rzecznik Praw Obywatelskich, dr Adam Bodnar, stoi w obliczu powództwa cywilnego wniesionego przeciwko niemu, jako osobie prywatnej, przez Telewizję Publiczną, w związku z oświadczeniem złożonym przez niego w ramach pełnienia swojej funkcji, wyrażonym, jako stanowisko szefa Krajowej Instytucji Praw Człowieka (National Human Rights Institution).

Takie działanie jest niezgodne z międzynarodowymi zobowiązaniami Rzeczypospolitej Polskiej. W tym względzie ENNHRI i GANHRI podkreślają co następuje:

- Zgodnie z Zasadami Paryskimi², przyjętymi przez Zgromadzenie Ogólne Organizacji Narodów Zjednoczonych, organ i personel Krajowej Instytucji Praw Człowieka musi posiadać immunitet funkcjonalny. Pomaga to zapewnić instytucjonalną niezależność i zagwarantować, że Krajowa Instytucja Praw Człowieka może wykonywać swój mandat w zakresie ochrony praw człowieka w sposób szeroki i skuteczny.
- W listopadzie 2017 r. Rzecznik Praw Obywatelskich został ponownie akredytowany, wraz z przyznaniem mu statusu „A”, jako działający zgodnie z Zasadami Paryskimi. Przy tej okazji Podkomisja ds. Akredytacji GANHRI ponownie podkreśliła znaczenie ochrony przed odpowiedzialnością prawną za działania podejmowane w dobrej wierze w ramach oficjalnych kompetencji członków organu decyzyjnego i pracowników Biura Rzecznika Praw Obywatelskich, w tym Rzecznika Praw Obywatelskich.³
- Zgodnie z Zasadami Paryskimi⁴, Krajowe Instytucje Praw Człowieka muszą być upoważnione do promowania i ochrony praw człowieka. Zgodnie z ich funkcjami promocyjnymi, zadaniem Rzecznika Praw Obywatelskich jest zajęcie stanowiska w sprawie bieżących wydarzeń związanych z prawami człowieka, w tym poprzez działania mające na celu podnoszenie świadomości, edukację w zakresie praw człowieka oraz poprzez wystąpienia publiczne.
- Zgromadzenie Ogólne ONZ i Rada Praw Człowieka ONZ konsekwentnie podkreślały, że „Krajowe Instytucje Praw Człowieka oraz ich członkowie i personel nie powinni być narażeni na jakąkolwiek formę odwetu lub zastraszania (...) w wyniku działań podejmowanych

¹ Rzecznik Praw Obywatelskich, Informacja o pozwie złożonym przez TVP SA i zgłoszonym do Biura Rzecznika Praw Obywatelskich, dostępna tutaj: <https://www.rpo.gov.pl/pl/content/informacja-o-pozwie-tvp-skierowanym-do-biura-rpo>

² Zasady dotyczące statusu instytucji krajowych (zasady paryskie), przyjęte rezolucją Zgromadzenia Ogólnego ONZ 48/134 z dnia 20 grudnia 1993 r., dostępne tutaj: <https://www.un.org/ruleoflaw/files/PRINCI~5.PDF>
Patrz również: Podkomitet GANHRI ds. akredytacji, Obserwacja ogólna 2.3 "Ochrona przed odpowiedzialnością karną i cywilną za działania i decyzje podjęte w dobrej wierze", dostępna tutaj: https://nhri.ohchr.org/EN/AboutUs/GANHRIAccreditation/General%20Observations%201/EN_GeneralObservations_Revisions_adopted_21.02.2018_vf.pdf

³ Sprawozdanie Podkomisji ds. Akredytacji GANHRI, Sesja akredytacyjna, listopad 2018, dostępne tutaj: <https://nhri.ohchr.org/EN/AboutUs/GANHRIAccreditation/Documents/SCA%20Report%20November%202017%20-%20ENG.pdf>

⁴ Sprawozdanie Podkomisji ds. Akredytacji GANHRI, Obserwacja ogólna 1.2 "Mandat w zakresie praw człowieka", dostępne tutaj: https://nhri.ohchr.org/EN/AboutUs/GANHRIAccreditation/General%20Observations%201/EN_GeneralObservations_Revisions_adopted_21.02.2018_vf.pdf

zgodnie z ich mandatem, w tym przy podejmowaniu indywidualnych spraw lub przy zgłaszaniu poważnych lub systemowych naruszeń praw człowieka w ich krajach".⁵

- W 2017 roku Rzeczpospolita Polska przyjęła zalecenie wdrożenia propozycji Międzynarodowego Instytutu Ombudsmana, w tym, że niezależność [polskiego Rzecznika Praw Obywatelskich] nie może być naruszana przez środki legislacyjne, administracyjne lub polityczne".⁶

Dlatego też ENNHRI i GANHRI wzywają wszystkie organy Rzeczypospolitej Polskiej do działania zgodnie z wieloletnimi zobowiązaniami międzynarodowymi swojego Państwa, wykorzystując swoje uprawnienia do ochrony Rzecznika Praw Obywatelskich, Adama Bodnara.

ENNHRI i GANHRI powtarzają również Wspólne Oświadczenie Rady Europy, ENNHRI, Biura Instytucji Demokratycznych i Praw Człowieka (ODIHR) i Wysokiego Komisarza Narodów Zjednoczonych do spraw Praw Człowieka (UN OHCHR), w sprawie wsparcia Rzecznika Praw Obywatelskich, wydane w marcu 2016 roku. Przy tej okazji strony stwierdziły, że "istnieje szeroki konsensus, który uznaje korzyści płynące z posiadania przez Polskę instytucji o takiej pozycji, cieszącej się niezależnością i posiadającej immunitet funkcjonalny, która w związku z tym jest w stanie działać bezstronnie w celu ochrony praw jednostek".

Jesteśmy solidarni z Rzecznikiem Praw Obywatelskich. Silna, skuteczna i niezależna Krajowa Instytucja Praw Człowieka, zgodnie z Zasadami Paryskimi, jest kluczowym elementem promocji i ochrony praw człowieka w Polsce i w Europie.

ENNHRI i GANHRI pozostają do dyspozycji w zakresie wszelkiego wsparcia i współpracy w tej dziedzinie.

20 lutego 2019 r.

***ENNHRI**, Europejska Sieć Krajowych Instytucji Praw Człowieka, działa na rzecz wzmocnienia promocji i ochrony praw człowieka w Europie poprzez wzmocnienie, wspieranie i łączenie europejskich Krajowej Instytucji Praw Człowieka (NHRI).*

***GANHRI**, Globalny Sojusz Krajowych Instytucji Praw Człowieka, zapewnia wsparcie w zakresie ochrony i rozwoju praw człowieka na całym świecie poprzez Krajowe Instytucje Praw Człowieka (NHRI). Składa się z regionalnych sieci NHRI z Afryki, Ameryk, Azji i Pacyfiku oraz Europy (ENNHRI), reprezentujących 112 Krajowych Instytucji Praw Człowieka NHRI.*

⁵ Rezolucja Zgromadzenia Ogólnego ONZ 72/181 z dnia 19 grudnia 2017 r., ust. 11 (wnoszona wspólnie, wraz z Rzeczpospolitą Polską); Rezolucja Rady Praw Człowieka ONZ 39/17 z dnia 8 października 2018 r., pkt. 4

⁶ Zgromadzenie Ogólne ONZ, sprawozdanie grupy roboczej ds. powszechnego okresowego przeglądu praw człowieka: Polska, A/HRC/36/14,120,32; Zgromadzenie Ogólne ONZ, stanowisko Polski w sprawie zaleceń otrzymanych na 27. sesji ONZ. Grupa robocza Rady Praw Człowieka ds. powszechnego okresowego przeglądu praw człowieka A/HRC/36/14/Add.1,120.32.